

عید قربان؛ جلوه بندگی، ایثار و همبستگی امت اسلامی

عید سعید قربان یکی از بزرگ‌ترین مناسبت‌های عبادی و اجتماعی جهان اسلام و نماد کامل بندگی، اخلاص و تسلیم در برابر اراده الهی است. این عید بزرگ که با مناسک حج و یادگار ماندگار حضرت ابراهیم(ع) پیوند خورده است، مسلمانان را به بازنگری در نسبت خود با خداوند، جامعه و ارزش‌های متعالی انسانی فرا می‌خواند.

فلسفه عید قربان تنها در قربانی کردن یک حیوان خلاصه نمی‌شود، بلکه حقیقت آن در قربانی کردن وابستگی‌ها، خودخواهی‌ها و دلبستگی‌هایی نهفته است که انسان را از مسیر رشد و تعالی بازمی‌دارد. در مکتب توحیدی ابراهیم(ع)، قربانی نماد آمادگی انسان برای ترجیح رضایت الهی بر خواسته‌های نفسانی است؛ همان روحیه‌ای که زمینه‌ساز شکل‌گیری جامعه‌ای مبتنی بر ایمان، مسئولیت‌پذیری و فداکاری خواهد بود.

قرآن کریم نیز با تبیین فلسفه قربانی، توجه مسلمانان را از ظاهر عمل به حقیقت آن معطوف می‌کند و تقوا را جوهره اصلی این عبادت معرفی می‌نماید. از این منظر، عید قربان فرصتی برای پالایش درون،

تقویت روحیه ایثار و تمرین عبودیت خالصانه است؛ فرصتی که انسان را از تعلقات محدود مادی رها ساخته و به افق‌های بلند معنوی نزدیک می‌کند.

عید قربان در عین حال یکی از برجسته‌ترین جلوه‌های وحدت امت اسلامی است. میلیون‌ها مسلمان از مذاهب، قومیت‌ها و فرهنگ‌های گوناگون در این ایام با انجام مناسک حج و برگزاری آیین‌های عبادی، تصویری باشکوه از همبستگی جهان اسلام را به نمایش می‌گذارند. اجتماع عظیم مسلمانان در سرزمین وحی یادآور این حقیقت است که همه مسلمانان، فارغ از تفاوت‌های زبانی، قومی و جغرافیایی، اعضای یک امت واحدند که حول محور توحید، نبوت و ارزش‌های مشترک اسلامی گرد آمده‌اند.

یکی از آموزه‌های اجتماعی مهم عید قربان، تقویت فرهنگ همدلی و مسئولیت اجتماعی است. سنت قربانی و توزیع گوشت میان نیازمندان، خویشاوندان و همسایگان، جلوه‌ای عملی از عدالت اجتماعی، مواسات و توجه به کرامت انسانی است. این سنت اسلامی نشان می‌دهد که عبادت در اسلام تنها رابطه‌ای فردی میان انسان و خدا نیست، بلکه با خدمت به بندگان خدا و اهتمام به نیازهای جامعه معنا و تکامل می‌یابد.

در بسیاری از جوامع اسلامی، عید قربان فرصتی برای تحکیم روابط اجتماعی، دیدار با بستگان، رفع کدورت‌ها و تقویت پیوندهای انسانی است. فرهنگ گذشت، آشتی، حلالیت‌طلبی و گسترش محبت میان افراد جامعه از ارزش‌هایی است که می‌تواند سرمایه اجتماعی مسلمانان را افزایش داده و زمینه‌ساز انسجام و همدلی بیشتر شود.

امروز جهان اسلام بیش از هر زمان دیگری به بازخوانی پیام‌های وحدت‌بخش عید قربان نیازمند است. در شرایطی که دشمنان امت اسلامی از هر فرصت برای ایجاد تفرقه و گسترش شکاف‌های مذهبی و قومی بهره می‌برند، بازگشت به آموزه‌های مشترک اسلامی و تقویت فرهنگ اخوت و همگرایی ضرورتی راهبردی به شمار می‌آید. عید قربان می‌تواند بستری برای تقویت گفت‌وگو، همکاری و همبستگی میان مسلمانان باشد و آنان را در مسیر تحقق آرمان امت واحد اسلامی یاری رساند.

از عید عرفه تا عید قربان و سپس تا عید غدیر، مسلمانان در فضایی سرشار از معنویت، بندگی و محبت قرار می‌گیرند؛ ایامی که می‌تواند فرصت ارزشمندی برای تعمیق ارتباطات اجتماعی، تقویت سرمایه‌های معنوی و گسترش فرهنگ وحدت در جوامع اسلامی باشد.

عید قربان در حقیقت جشن پیروزی ایمان بر خواهش‌های نفسانی، پیروزی ایثار بر خودخواهی و پیروزی

وحدت بر تفرقه است. هر اندازه مسلمانان بتوانند پیام‌های عمیق این عید را در زندگی فردی و اجتماعی خود محقق سازند، به همان میزان به آرمان‌های بلند اسلام در زمینه عدالت، برادری و عزت امت اسلامی نزدیک‌تر خواهند شد.